

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

**PŘEPÍNÁNÍ JAZYKOVÉHO KÓDU V ČÍNSKÝCH
ANGLIČTINÁCH**

Code-switching and code-mixing in Chinese English

Bakalářská práce

Jana POLÁCHOVÁ

Studijní program B0231A090049

Studijní obor Čínská filologie

Prezenční studium

Vedoucí práce: František KRATOCHVÍL, MA, Ph.D.

Olomouc 2022

Abstrakt

Tato bakalářská práce se věnuje přepínání a míchání jazykového kódu v řeči, tzv. „code-switching“ a „code-mixing“ mezi čínštinou a angličtinou. Pomocí konkrétních příkladů vět z rozhovorů mluvčích zkoumá, jak anglické výrazy fungují v čínských větách. Práce se věnuje také bilingvismu a polyglotismu v Číně, jelikož přepínání mezi jazyky se děje hlavně u bilingvních jedinců a polyglotů.

Cílem je pochopit a pokusit se objasnit, jak funguje přepínání a míchání jazyků, proč se mluvčí uchylují ke změně komunikačního jazyka, a zda code-switching má nějaký vliv na strukturu a gramatiku vět.

Klíčová slova: code-switching, code-mixing, čínština, angličtina, bilingvismus, polyglotismus

Abstract

This bachelor thesis explores switching and mixing of language code in speech, so-called „code-switching“ and „code-mixing“ between Chinese language and English. Using specific examples of sentences from the speakers' interviews, the thesis examines how English and Chinese are used together in the speech of young Singaporeans. The thesis frames the discussion in the larger context of bilingualism and polyglotism in China and Chinese speaking world, as code-switching occurs mainly in bilingual individuals and polyglots.

The aim of this thesis is to understand and to try to clarify how language switching and mixing works, why speakers resort to changing the language of communication, and whether code-switching has any effect on sentence structure and grammar.

Key words: code-switching, code-mixing, Chinese, English, bilingualism, polyglotism

Počet znaků: 57 116

Prohlašuji,

že jsem bakalářskou práci na téma Přepínání jazykového kódu v čínských angličtinách vypracovala samostatně a uvedla jsem veškeré prameny, ze kterých jsem čerpala.

V Olomouci dne 23. 6. 2022

Podpis:

Poláčková

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala panu Františku Kratochvílovi, Ph.D., za odborné konzultace a cenné rady v průběhu zpracování této bakalářské práce.

Obsah

Abstrakt	2
1. Úvod	7
2. BILINGVISMUS	8
2.1. OBECNÉ FAKTORY BILINGVISMU	8
2.2. INDIVIDUÁLNÍ VLIVY	10
2.2.1. Souvislost s identitou	10
2.2.2. Dovednosti jedince	10
2.3. HLAVNÍ DĚLENÍ BILINGVISMU NA NEJČASTĚJŠÍ TYPY	11
2.3.1. Vyvážený bilingvismus	11
2.3.2. Dominantní bilingvismus	11
2.3.3. Recessivní bilingvismus	12
2.3.4. Semilingvismus	12
3. CODE-SWITCHING	14
3.1. CODE-MIXING	15
3.2. DĚLENÍ CS	15
3.2.1. Tag switching	16
3.2.2. Inter-sentencial switching	16
3.2.3. Intra-sentencial switching	16
3.3. DĚLENÍ CM	17
3.3.1. Vkládání (slovní fráze)	17
3.3.2. Střídání (alternace)	17
3.3.3. Kongruentní lexikalizace (dialekt)	18
3.4. JEDNOSLOVNÉ VKLÁDÁNÍ VERSUS VÝPŮJČKY	18
4. PŘÍČINY PŘEPÍNÁNÍ JAZYKŮ	20
4.1. SITUAČNÍ SPOUŠTĚČ	20
4.2. KOMUNIKAČNÍ CÍL	20
4.3. TÉMA	21
4.4. EMOCE A POSTOJE	21
4.5. CITOVÁNÍ NĚKoho JINÉHO	21
4.6. VYJÁDŘENÍ IDENTITY SKUPINY	21
5. ANGLIČTINA V ČÍNSKY MLUVÍCÍCH KOMUNITÁCH	22
5.1. SFÉRY POUŽÍVÁNÍ ANGLIČTINY V ČÍNĚ	22
5.1.1. Interpersonální funkce (nebo také mezilidská funkce)	22
5.1.2. Instrumentální funkce	22
5.1.3. Regulační funkce	22
5.2. JAZYKOVÁ SITUACE V ŠANGHAJI	23
5.3. JAZYKOVÁ SITUACE V HONGKONGU	24
5.4. JAZYKOVÁ SITUACE V SINGAPURU	25
6. PRAKTICKÁ ČÁST	27

6.1.	Metodologie, přehled a prezentace dat	27
6.2.	Typické profily osvojování jazyka a postoje ke střídání kódů	27
6.3.	Střídání kódů v autentických promluvách	29
7.	Závěr	35
	Seznam literatury	37
	Seznam tabulek	39

1. Úvod

Code-switching je zajímavým jevem, který můžeme česky nazvat také „kódovým přepínáním“. Týká se míchání jazyků beze změny mluvčích a tématu. Míchání jazyků může probíhat na různých úrovních lingvistických struktur. Vědce poslední dobou zaujalo kódové přepínání v rámci jediné věty, jednoho slova nebo pouhého větného členu.

Přestože je kódové přepínání v bilingvních komunitách po celém světě častým jevem, vědci se jím začali plně zabývat teprve od minulého století. Souvisí to s problematickou charakteristikou tohoto jevu a nedostatkem výzkumů, jak odlišit přepínání jazyka od jiných typů míchání jazyků a dialektů, které sice mají podobnosti, avšak odlišují se jinými mechanismy pro kombinování jazyků.

Jelikož je kódové přepínání doménou bilingvních jedinců, bude se tato práce věnovat vymezení pojmu bilingvismus a zjistí, zda a v jaké formě se vyskytuje v Číně nebo v čínských komunitách mimo Čínu, kde jsou různé scénáře a kontakty s dalšími jazyky.

Kromě vymezení důležitých pojmů si práce klade za cíl objasnit otázku, proč ke kódovému přepínání dochází a jaký má význam, užívání a funkci.

Práce je rozdělena na pět částí. V první části představím obecné faktory bilingvismu a individuální vlivy jako jsou identita a dovednosti jedince. Poté představím nejčastější typy bilingvismu.

Ve druhé části budu hovořit, co je to code-switching, představím několik definic a dělení na hlavní typy s názornými ukázkami.

Ve třetí části se budu věnovat nejčastějším příčinám přepínání jazyků, především budu hovořit o situačním spouštěči, emocích a postojích či komunikačním cíli.

Ve čtvrté části se budu věnovat jazykové situaci v Šanghaji, Hongkongu a Singapuru. Porovnáám, jaká je jazyková situace v čínsky mluvících komunitách, v jaké míře se zde vyskytuje anglický jazyk a zda může u těchto mluvčích docházet k přepínání jazyků.

Poslední závěrečná část práce je praktická část, ve které budu prezentovat jazyková data singapurských mluvčích a skrze vybrané ukázky doložím střídání jazykového kódu v autentických promluvách.

2. BILINGVISMUS

V první kapitole představím termín bilingvismus, obecné faktory bilingvismu (1.1), které mají vliv na jeho vznik, individuální vlivy jedince (1.2) a také dělení bilingvismu na nejčastější typy (1.3), se kterými se mluvčí mohou setkat.

Bilingvismus neboli dvojjazyčnost je, velmi obecně řečeno „spoluexistence dvou jazyků; v případě multilingvismu (mnohojazyčnosti) se jedná o spoluexistenci více jazyků“.¹

Při posuzování bilingvismu by mělo být bráno v potaz, jak se stal člověk bilingvním, z jakého kulturního prostředí jedinec pochází, jak ho toto prostředí ovlivnilo, v jakém prostředí je který z jazyků používán, a zda jedinec kombinuje pravidla syntaxe. Když vezmeme v úvahu zkušenosti bilingvních lidí z našeho okolí, zjistíme, že nepoužívají jazyky stejným způsobem jako lidé, co mluví pouze jedním jazykem. Bilingvní mluvčí se od monolingvních liší v různých jazykových kritériích, které lze mezi sebou porovnávat.

Klasická kritéria, ve kterých můžeme hodnotit úroveň mluvčího daného jazyka, jsou mluvení, psaní, čtení a poslech podle Macnamarovy teorie (1969) Čtyř sub-komponentů. Mluvení, psaní, čtení a poslech tato teorie nazývá „makro-dovednostmi“.²

Bilingvismus je častým jevem v mnoha zemích světa. Význam bilingvismu ve světě však není široce uznáván, zejména v zemích, které se považují za jednojazyčné. Lze tudíž hovořit o ryze monolingvních společnostech či velmi multikulturně založených multilingvních společnostech.

2.1. OBECNÉ FAKTORY BILINGVISMU

Podmínky těsné blízkosti s jinými skupinami, které podporují bilingvismus, zahrnují tyto obecné sociálně-územní faktory, které dále rozvedu v této části:

- a) život v pohraničních oblastech mezi etnickými skupinami nebo národy
- b) kulturní hranice
- c) náboženství
- d) sňatek mimo svou etnickou skupinu
- e) mít rodiče nebo prarodiče mimo vlastní etnickou skupinu³

¹ NEKVAPIL, J., SLOBODA, M., WAGNER, P. 2009. s. 43

² CHIN, N., WIGGLESWORTH, G. 2007. s. 6

³ MYERS-SCOTTON, C. 2006. s. 20

Jazykové varianty se často nazývají samostatnými jazyky jen proto, že se jimi mluví v různých národech. Nejlepším příkladem toho, jak jsou hranice mezi jednotlivými jazyky nakresleny, jsou tři skandinávské jazyky, švédština, norština a dánština. I když jsou tyto tři varianty blízké a mluvčí kteréhokoliv z těchto jazyků mohou rozumět mluvčím dvou dalších jazyků, z historických důvodů a kvůli současným politickým hranicím jsou považovány za tři různé jazyky.⁴

Mluvčí, kteří se chtějí kulturně odlišit, často označují své varianty jazyků jako samostatné jazyky, bez ohledu na míru vzájemné srozumitelnosti. Od 90. let 20. století vidíme, že počet jazyků v jižní slovanské skupině v bývalé Jugoslávii roste. Tam, kde byly dříve tři jazyky (slovinština, srbochorvatština a bulharština), je jich nyní nejméně pět.⁵

Jižní Asie poskytuje příklad toho, jak lze jazyky vytvářet podle náboženských linií. Když byly státy Indie a Pákistán v roce 1947 rozděleny, jazyk dříve nazývaný hindustánština se také rozdělil na dva samostatné jazyky. Hindština je verze, kterou v Indii mluví hinduisté a další náboženské skupiny, zatímco jazyková varianta, kterou v Pákistánu mluví muslimové, se nazývá urdština.⁶

S nedávným obrovským pohybem obyvatelstva (migranti a uprchlíci) přibývá mezietnických vztahů a následných sňatků. V takových případech se děti mohou naučit jazyk buď matky nebo otce, nebo dokonce obou rodičů. Který z jazyků dominuje, závisí na prestiži jazyka v místě, kde rodina žije. Důležitou roli v učení se jazyků hraje u dětí matka.⁷

Když existují mezietnické rozdíly mezi klíčovými lidmi ve vaší rodině, to, zda se naučíte další jazyky, kterými rodina hovoří, závisí na řadě faktorů. Pokud vás například vychovala babička, která má hovoří jiným jazykem než kterýkoli z ostatních členů vašeho rodinného kruhu, je možné, že si osvojíte její jazyk i dominantní rodinný jazyk. To, že tento další jazyk získáte a uchováte, by bylo obzvláště pravděpodobné, pokud by její jazyk měl z nějakého důvodu vysokou prestiž ve větší komunitě než jazyk ostatních členů rodiny.

Jako příklad lze uvést scénář, kdy vaše rodina žije v Basileji ve Švýcarsku, což je německy mluvící oblast, která však hraničí s Francií. Všichni ve vaší rodině kromě babičky jsou rodilými mluvčími švýcarské němčiny. Babička vyrostla ve Francii a je rodilou mluvčí francouzštiny. Vaše babička je primární pečovatelkou, získáte tudíž francouzštinu od ní. Ale od zbytku rodiny

⁴ MYERS-SCOTTON, C. 2006. s. 20

⁵ MYERS-SCOTTON, C. 2006. s. 21

⁶ MYERS-SCOTTON, C. 2006. s. 21

⁷ MYERS-SCOTTON, C. 2006. s. 52

a kamarádů získáváte švýcarskou němčinu. Francouzština má oficiální status v některých oblastech ve Švýcarsku a má mezinárodnímu postavení, a proto si udržíte francouzštinu a budete ji studovat jako předmět ve škole, čímž se stanete trojjazyčným mluvčím.⁸

Velmi zjednodušeně řečeno, bilingvní mluvčí ovládá dva jazyky zároveň. V přesném vymezení bilingvismu však narážíme na problémy. Nabízí se otázka, jaké úrovně jazyků musí mluvčí dosáhnout, aby se dal kvalifikovat jako bilingvní? Bilingvismus je subjektivní pojem a pro každého může znamenat něco jiného. Někteří jedinci se zahrnují mezi bilingvní mluvčí, i když ovládají pouze jednoduchý pozdrav či krátké fráze v druhém jazyce.

Na různé druhy bilingvismu se zaměřím v následující části práce.

2.2. INDIVIDUÁLNÍ VLIVY

Bilingvismus je kromě společenských a obecných faktorů determinován také identitou a dovednostmi jedince. Tyto dva faktory jsou předmětem této části.

2.2.1. Souvislost s identitou

Bilingvismus a přepínání jazykového kódu může ovlivnit, jak mluvčí vnímají vlastní identitu. Některé výzkumy naznačují, že mluvčí může mít více identit, teoreticky tolik, kolika jazyky hovoří. Jazyková volba odráží prezentaci identity a volba kódu je její realizace. Přepínání kódů je proto pro mluvčí důležitým způsobem, jak vyjednávat o své identitě nebo o svých právech a povinnostech.

Mluvčí, kteří používají jazykové přepínání, si obvykle uvědomují, že z této schopnosti mají prospěch. Dokážou lépe zapadnout do různých situací a může jim to usnadnit kariérní postup, navazování, budování a udržování vztahů a další formy úspěchu, které vyplývají z přijetí ve skupině. Přepínání tudíž závisí na jedinci – můžeme se záměrně rozhodnout, jaké změny provedeme, abychom do skupiny zapadli. Prozkoumáním našich možností a jejich porovnáním s naší identitou můžeme být v našich životech autentičtější, což vytváří atmosféru, ve které můžeme dosáhnout úspěchu.

2.2.2. Dovednosti jedince

Nguyen (2012), který zkoumal přepínání mezi vietnamštinou a angličtinou, tvrdí, že přepínání jazyka souvisí jak se znalostí mateřského jazyka, tak se znalostí určitých slov ve druhém

⁸ MYERS-SCOTTON, C. 2006. s. 52

jazyce.⁹ Někteří mluvčí nemají dostatečnou jazykovou kompetenci ve druhém jazyce. Jinými slovy, nemají dostatečné jazykové znalosti, a proto se rozhodnou mluvit spíše svým mateřským jazykem a vkládají do svých promluv cizí slova jen občas.

2.3. HLAVNÍ DĚLENÍ BILINGVISMU NA NEJČASTĚJŠÍ TYPY

Bilingvismus se dělí na vyvážený bilingvismus, dominantní bilingvismus, recesivní bilingvismus a semilingvismus.¹⁰

2.3.1. Vyvážený bilingvismus

Výraz „vyvážený bilingvismus“ jako první použil Lambert a kol. (1959) v Kanadě, k označení jedinců, kteří plynně ovládají oba jazyky.¹¹ Tímto pojmem se označuje jedinec, o kterém se předpokládá, že dokonale ovládá oba jazyky v jakémkoli prostředí. Vyváženého bilingvismu je velmi těžké dosáhnout, proto jsou tito jedinci vzácní. Lze argumentovat případy zkušených tlumočnicků, kteří preferují jeden ze dvou jazyků a věnují se mu naplno, přestože ovládají oba na vysoké úrovni.

Ryze vyvážené jazykové dovednosti mohou být vnímány jako pozitivní a žádoucí, je to ideál mnoha jedinců, učící se cizí jazyk. Pravdou však zůstává, že je velmi obtížné se naučit další jazyky v plné míře. Je také složité nalézt typ společnosti s vyváženým bilingvismem. Většina bilingvních mluvčích je obvykle dominantní v jednom jazyce. Například arabsko-anglický bilingvní mluvčí v Austrálii může v práci nebo ve škole používat pouze angličtinu, ale běžně by doma nebo s přáteli používal arabštinu. V důsledku toho by tato osoba měla rozvinutější slovní zásobu pro práci a školu v angličtině a rozvinutější slovní zásobu pro domácí aktivity v arabštině.

2.3.2. Dominantní bilingvismus

Dominantní bilingvní mluvčí jsou ti, kteří ovládají jeden jazyk lépe než druhý. Dominance jazyka je však subjektivní, protože dominance se nemusí vztahovat ke všem oblastem jazyka. Jedinec, který umí německy i anglicky, je považován za „dominantního bilingvního mluvčího“ skrze němčinu, nemusí však vykazovat dominanci v naprosto všech oblastech života, ale může v práci nebo na sociálních sítích komunikovat převážně v angličtině.

⁹ ZHANG, X. 2019. s. 39

¹⁰ CHIN, N., WIGGLESWORTH, G. 2007. s. 6

¹¹ CHIN, N., WIGGLESWORTH, G. 2007. s. 6

2.3.3. Recessivní bilingvismus

Recessivní bilingvismus můžeme nazývat také pasivním bilingvismem. Jedná se o případ, kdy jeden z jazyků postupně přestáváme používat a ztrácíme schopnost se jím vyjadřovat. Délka období nepoužívání jazyka může mít různé dopady na bilingvní kompetence. Recessivní/pasivní bilingvismus, který zahrnuje schopnost rozumět, ale nedostatečně se vyjadřovat v daném jazyce, je typicky v kontrastu s aktivním bilingvismem, kdy je používání obou jazyků konstruktivní.

V bilingvních komunitách, které procházejí posunem z jednoho jazyka do druhého (obvykle z mateřského jazyka do dominantního jazyka ve společnosti), není neobvyklé, že se setkáme s bilingvními mluvčími, kteří druhému jazyku pouze rozumí, ale nehovoří jím. Příkladem mohou být mladé generace přistěhovaleckých asijských komunit již narozených v USA. Díky rodičům rozumí jejich mateřštině, avšak vzhledem k výuce a životě v okolí probíhajícím v angličtině, ztrácí kontakt se svými kořeny a stávají se dominantně anglicky hovořícími mluvčími.

2.3.4. Semilingvismus

Semilingvismus, nebo také omezený bilingvismus, je případ, kdy má jedinec limitovanou úroveň v obou jazycích. Termín semilingvismus poprvé použil Hansegard v roce 1968, s odkazem na studenty finské menšiny ve Švédsku, kteří postrádají znalost obou svých jazyků.¹² Hansegard popsal semilingvismus v šesti jazykových kompetencích:

- rozsah slovní zásoby
- správnost jazyka
- nevědomé zpracovávání jazyka (automatismus)
- tvorba jazyka (neologizace)
- zvládnutí funkcí jazyka (např. emotivní, kognitivní)
- významy a obraznost¹³

Navzdory skutečnosti, že název „semilingvismus“ není příliš rozšířený, koncept bilingvních mluvčích se slabými kompetencemi, kteří nejsou jazykově zdatní ani v mateřském, ani v druhém jazyce, je stále zkoumán, i když pod jiným názvem. Cummins (1994) nabízí z důvodu

¹² CHIN, N., WIGGLESWORTH, G. 2007. s. 8

¹³ Tamtéž, 2007. s. 8

prevence negativního dopadu na vývoj dětí místo semilingvismu termín „*limited bilingualism*“, který bychom mohli do češtiny přeložit jako „omezený bilingvismus“.¹⁴

Nemůžeme zde však hodnotit úroveň mluvěcího v oblastech čtení, psaní a poslechu dle Macnamarovy teorie Čtyř sub-komponentů, protože u semilingvismu není brán zřetel na gramotnost ani poslechové kompetence jedince.

Mezi druhy bilingvismu nás dále bude zajímat především dominantní druh bilingvismu, který budu zkoumat z úhlu jazykového přepínání mezi mluvěcími v Singapuru. V následující kapitole nejprve blíže představím jazykové přepínání a jeho typy.

¹⁴ Tamtéž, 2007. s. 8

3. CODE-SWITCHING

V této kapitole popíšu, co je to code-switching a code-mixing, včetně definic, ukážu na příkladech typy přepínání jazyků a také dělení kódového míchání.

Pojem code-switching znamená přepínání jazyků v rámci jedné konverzace. Některé prameny uvádí někdy také code-mixing, což znamená přepínání jazyků v rámci morfému, slova nebo větného celku. Není jednoznačné, jak tyto termíny od sebe oddělit, jelikož code-mixing zahrnuje různé typy přepínání jazyků. Přepínání jazyků nám značí také úroveň mluvčího, jak ovládá více jazyků zároveň. Pro větší přehlednost budeme v textu dále označovat pojmy code-switching a code-mixing zkratkami CS a CM.

V následující části představím nejvýznamnější definice termínů CS a CM. Tyto definice budou představeny chronologicky, abych zároveň ukázala postupný vývoj bádání v této oblasti.

1. Teorie Shany Poplackové již z roku 1980 říká, že přepínání kódů je střídání dvou jazyků v rámci jedné promluvy, věty nebo jen větného členu.
2. Zajímavá definice z roku 1993 vysvětluje, že míchání kódů je změna jednoho jazyka na jiný v rámci stejné výpovědi nebo ve stejném textu. Je to běžný jev ve společnostech, ve kterých se používají dva nebo více jazyků. Studie CM zvyšují naše chápání podstaty, procesů a omezení jazyka.¹⁵
3. Wei Li a Chao-Jung Wu, kteří se mimo jiné věnují i zkoumání jazyků v čínských školách, se domnívají, že přepínání dvojjazyčných kódů je nejkonkrétnějším aktem bilingvismu a ukazuje, jak jsou bilingvní lidé kompetentní v přepínání mezi dvěma jazyky během sociální interakce (Wei & Wu, 2009).¹⁶
4. Současná nejaktuálnější teorie pro CS z roku 2018 od Miriam Meyerhoffové tvrdí, že CS je střídání mezi druhy nebo kódy, přes hranice vět nebo frází, což znamená, že přepínání kódů může být vnitrovětné nebo mezivětné. (s. 129).¹⁷

¹⁵ MYERS-SCOTTON, C. (1993a). s. 1

¹⁶ ZHANG, X. 2019. s 38-45.

¹⁷ ZHANG, X. 2019. s 38-45.

3.1. CODE-MIXING

CM je ve své podstatě přepínání uvnitř věty, což je typ kódového přepínání jazyka. Menší morfosyntaktické složky, jako jsou slova, fráze nebo morfémy, se vkládají z jednoho jazyka do druhého.¹⁸

(1) Vkládání morfému: kantonština-angličtina¹⁹

jan1wai6 keoi5 tung4 ngo5 deoi3mong6 – **ing**

Protože ona a já dívat se na sebe – **ing**

„Protože ona a já jsme se na sebe dívaly.“

V příkladu kantonské věty je připojen k výrazu *deoi3mong6* anglický morfém – *ing*.

Studie ukazují, že nejčastěji se u CM vyskytují slovní druhy jako jsou podstatná jména, slovesa, přídavná jména a příslovce. Naopak mezi slova, která většinou nelze přepínat, patří modální slovesa, pomocná slovesa, zájmena, přivlastňovací slova a kvantifikátory. Občas se však názory na to, zda lze předložky přepínat, liší. Joshi (1985) klasifikuje předložky jako nemožné kombinovat v rámci přepínání kódů, zatímco Chan (1998) poukazuje na to, že u kantonsko-anglických bilingvních mluvčích lze předložky přepínat.²⁰ Poplacková (1980), Backus (1996), Myers-Scottonová (1993b) a Matras (2009) připouští také přepínání spojek.²¹

Výzkumy CS, se zabíraly také frekvenční hierarchií přepínatelných prvků za účelem zjistit nejčastěji přepínané složky jazyka. Mezi přepínáním hebrejštiny a španělštiny se ukázaly jako nejčastěji přepínaná složka podstatná jména.²² Při výzkumech u čínštiny jsou frekvenční studie neúplné. Hranice mezi lexikálními výpůjčkami a fonologicky nativizovanými výpůjčkami je často nejasná, a to kvůli dopadu frekvence používání.

3.2. DĚLENÍ CS

CS je dle Poplackové (1980) děleno na tři hlavní typy: tag switching, inter-sentential switching, a intra-sentential switching.²³

¹⁸ CHEUNG, H., YAP, F., YIP, V. [online]. 2010 [cit. 2022-05-09]. s. 17

¹⁹ CHEUNG, H., YAP, F., YIP, V. [online]. 2010 [cit. 2022-05-09]. s. 17

²⁰ CHEUNG, H., YAP, F., YIP, V. [online]. 2010 [cit. 2022-05-09]. s. 17

²¹ MATRAS, Y., 2009, s.101-145

²² CHEUNG, H., YAP, F., YIP, V. [online]. 2010 [cit. 2022-05-09]. s. 16

²³ Tamtéž, 2010. s. 16

3.2.1. Tag switching

Přepínání „tagu“, tedy jakýchsi označení, je jednoduše vložení označení v jednom jazyce do projevu, který je celý v jiném jazyce. Tag switching se může vyskytovat na více pozicích ve větné struktuře a často vyjadřuje náladu mluvčího.

(2) Tag switching: kantonština-angličtina²⁴

keoi5 m4 hai6 hou2 *helpful* gaa3, *you know*.

Ona ne velmi *nápomocná* gaa3, *viš*.

„Ona není příliš nápomocná, viš.“

V příkladu kantonské věty je vloženo anglické slovo *helpful* a na konci věty ještě anglická fráze *you know*. V kantonštině je částice *gaa3* taktéž vyjádřením nálady mluvčího, tudíž nese podobný význam, jako anglická fráze *you know*. Můžeme upozornit, že přepínání mezi jazyky může sloužit k opakování stejné myšlenky v obou jazycích.

3.2.2. Inter-sentencial switching

Přepínání mezi větami (inter-sentencial code-switching) je syntakticky omezenější. K přepínání mezi větami dochází na hranicích větných nebo hranicích výpovědi v mluveném diskurzu, přičemž věty z každého jazyka věrně odpovídají pravidlům příslušných jazyků.

(3) Inter-sentencial switching: kantonština-angličtina²⁵

keoi5 cam4jat6 ceng2 ngo5, *but I didn't feel like going*.

Ona včera pozvat mě, *ale nechtělo se mi jít*.

„Včera mě pozvala, ale nechtělo se mi jít.“

V tomto souvětí je za hlavní kantonskou větou připojena jako vedlejší anglická věta *but I didn't feel like going*. První věta plně odpovídá gramatice kantonštiny, zatímco druhá věta plně odpovídá gramatice angličtiny.

3.2.3. Intra-sentencial switching

Přepínání uvnitř věty se týká přepínání, ke kterému dochází uvnitř stejné klauzule nebo věty, která pak obsahuje prvky obou jazyků. Zdá se, že tento typ podléhá pravidlům tvarosloví i skladby (morfologie a syntaxe) obou jazyků velmi komplexním způsobem. Přepínání uvnitř věty zvládají pouze bilingvní mluvčí s vysokou úrovní jazykových kompetencí.

²⁴ Tamtéž, 2010. s. 17

²⁵ Tamtéž, 2010. s. 17

(4) Intra-sentential switching: kantonština-angličtina²⁶

go2go3 little boy.

„Tamten malý chlapec.“

V následujícím příkladu je uvedena jmenná fráze složená z kantonského ukazovacího zájmena, anglického přídavného jména a podstatného jména. U této jmenné fráze lze vidět, jak slovosled respektuje pravidla kantonštiny i angličtiny zároveň.

3.3. DĚLENÍ CM

Muysken (2000:1) rozděluje CM na tři hlavní typy. Tyto tři základní procesy jsou omezeny různými strukturálními podmínkami a různými způsoby ve specifickém bilingvním prostředí.

3.3.1. Vkládání (slovní fráze)

Jedná se o přístup, který se odchyľuje od konceptu nového vkládání ve prospěch omezení, pokud jde o strukturální rysy určitých základních struktur. Zde je proces CM pojat jako něco výpůjčního.

(5) Vkládání fráze: indoněština-angličtina²⁷

nanti siang jadi *meeting* di mana?

Později den tak *setkání/meeting* kde?

„Kde bude dnes odpoledne schůzka?“

V tomto příkladu je patrné, že byl do indonéské tázací věty vložen anglický výraz *meeting*, který slouží jako nahrazení slova, které by se dalo říci i v indoněštině.

3.3.2. Střídání (alternace)

Přístup, který se odklání od alternativního pohledu na omezení CM z hlediska schopnosti nebo ekvivalence jazyka použitého v bodě přepnutí.

Například v anglicko-indonéském CM:

(6) Střídání: indoněština-angličtina²⁸

nge*print* berapa lembar sih, butuhnya?

předpona+*print* kolik list Q, potřebovat?

²⁶ CHEUNG, H., YAP, F., YIP, V. [online]. 2010 [cit. 2022-05-09]. s. 18

²⁷ MUYSKEN, P. in POPLACK, S., WALKER, J. (2003) s. 678–683

²⁸ MUYSKEN, P. in POPLACK, S., WALKER, J. (2003) s. 678–683

„Kolik listů potřebujete vytisknout?“

Zde je k indonéské předponě připojen anglický výraz *print* a dohromady slouží jako sloveso vytisknout. Pro upřesnění: slovo *sih* je označeno symbolem Q, protože je to tázací částice.

3.3.3. Kongruentní lexikalizace (dialekt)

Studium posunu stylu a variace dialektu/standardu, spíše než samotného bilingvního jazykového použití, je založeno na konceptu kongruentní lexikalizace.

(7) Kongruentní lexikalizace: angličtina-indonéština²⁹

Hey, how are you? I'm Sam. *Senang bertemu anda.*

Ahoj, jak se máš? Jsem Sam. *Šťastný potkat Vás.*

„Ahoj, jak se máš? Jsem Sam. Rád Vás poznávám.“

V příkladu lze sledovat, jak za dvěma jednoduchými anglickými větami následuje věta celá v indonéštině. Je však zajímavé, že indonéská věta je zdvořilostní fráze, zatímco anglická věta na začátku promluvy naznačuje spíše neformální pozdrav.

3.4. JEDNOSLOVNÉ VKLÁDÁNÍ VERSUS VÝPŮJČKY

Kontrast mezi vkládáním jednoho slova a výpůjčkami si získal ve studijní literatuře nemalou pozornost. Z obecného hlediska můžeme říci, že výpůjčky se v jazyce vyskytují z důvodu rozšíření slovní zásoby, zatímco CS se uskutečňuje při spontánní konverzaci bilingvních mluvčích. To vyvolává otázku přesných kritérií pro odlišení zavedených výpůjček od spontánních vkládání do řeči bilingvních mluvčích. Některé studie se spoléhaly na měření frekvence, ale jejich srovnatelnost je ztížena chybějícím společným standardem, podle kterého by se četnost výskytu formy mohla zkoumat.

Vědci jako Poplacková či Miller se snaží zavést termín „nevýpůjčka“, jakožto označení výpůjčky na místě, které jsou strukturálně integrované, ale nemusí nutně dosáhnout široké úrovně propagace v řečové komunitě nebo dokonce v rámci korpusu. Došli totiž k závěru, že výpůjčky a CS jsou jevy oddělené, tudíž k nim musíme přistupovat zvlášť.³⁰

²⁹ MUYSKEN, P. in POPLACK, S., WALKER, J. (2003) s. 678–683

³⁰ MATRAS, Y. 2009. s. 101-145

Výzkumy naznačují, že existují dva typy lexikálních vsuvek: ty, které jsou strukturálně integrované od začátku, a ty, které nejsou. V řeči bilingvních mluvčích může docházet ke strukturální integraci bez ohledu na frekvenci používání.

V romštině se lze setkat s výpůjčkami z němčiny, například některá institucionální terminologie, včetně názvů institucí a institucionálních postupů: „Bestattungsinstitut“ (pohřební ústav), „Meldeamt“ (registrační úřad) nebo „Sterbeurkunde“ (úmrtní list).³¹

Následující ukázka pochází z rozhovoru romského mluvčího (ve zdroji označen pouze jako mluvčí S), pocházejícího konkrétně z podskupin Kelderars/Lovari, který vyrůstal a trvale žije v Hamburku v severním Německu.

(8) Ukázka německých výpůjček v romštině³²

S: Hačares, *es ist weg*. *Beispiel* akana feri phendem tuke, hačares.

Chápeš, *to je pryč*. *Příklad* ted' jen říkám tobě, chápeš.

„Chápeš, je to pryč. Ted' jsem ti dal příklad, rozumíš.“

V romské promluvě vidíme německou větu „*es ist weg*“ (*je to pryč*) a promluva pokračuje německým slovem „*beispiel*“ (*příklad*). Tento příklad je důkaz výskytu německých výpůjček v běžné romské mluvě.

Výpůjčky můžeme rozlišovat na dva typy: kulturní formy (kulturní výpůjčky) a základní formy. U kulturních výpůjček mateřský jazyk tyto pojmy nezná. Může to být například institucionální terminologie. Protože doprovázejí nové myšlenky nebo věci, pro které ještě neexistuje starší, ustálený název, jsou takové koncepce snadněji přijímány jedinci, kteří hovoří jen jedním jazykem.

Druhý typ, známý jako základní formy, zahrnuje věci, které mají protějšky v mateřském jazyce. Používání základních forem z jiného jazyka vyžaduje bilingvismus, a tedy přepínání jazyků. V důsledku toho je vztah mezi přepínáním a výpůjčkou zásadně diachronní. Znamená to zvýšení frekvence používání nových slovních tvarů a také jejich potenciální přijetí jednojazyčnými uživateli.

³¹ MATRAS, Y. 2009, s. 101-145

³² MATRAS, Y. 2009, s. 102-103

4. PŘÍČINY PŘEPÍNÁNÍ JAZYKŮ

V následující kapitole popíšu některé z nejčastějších příčin přepínání jazyků, mezi které patří situační spouštěč (3.1), komunikační cíl (3.2), téma (3.3), emoce a postoje (3.4), citování druhých lidí (3.5) a vyjádření identity skupiny (3.6).

4.1. SITUAČNÍ SPOUŠTĚČ

Dle Clynovy teorie (1967), se přepínání jazyků děje na základě spouštěče (z anglického slova „trigger“) v rámci interakcí.³³ Jelikož pro tuto teorii není prozatím oficiální česká terminologie, budeme ji dále v textu označovat jako „spouštěč“, který spouští reakci mluvčího při rozhovoru. Clyne ukazuje, že přechod promluvy do jiného jazyka je tedy aktivován spouštěčem – například z důvodu, kdy nejprve mluvčí nemůže nalézt vhodné slovo v jednom jazyce, tudíž si vypůjčí slovo z druhého, což následně spustí přepínání jazyků a mluvčí může plynule pokračovat promluvu ve spuštěném druhém jazyce. Slova či větná spojení podobná v obou jazycích, mohou být také spouštěčem pro přepínání mezi jazyky. Pojem „spouštěč“ pomáhá popsat přepínání jazyků jako reakci na události kolem komunikační interakce: výskyt určitých slov, témat, účastníků nebo nastavení.

Když se bilingvní mluvčí rozhodnou přepínat jazyky na základě kontextu, hovoříme zde o přepínání na základě domény nebo o situačním přepínání. Bilingvní mluvčí mohou přepínat jazyky v kontextu závislém na adresátovi.³⁴

4.2. KOMUNIKAČNÍ CÍL

Hlavním cílem bilingvního mluvčího je dosažení úspěšného komunikačního cíle. To znamená, že přepínání kódu může probíhat zcela nevědomě. Vyjádřit sdělení je hlavním zájmem bilingvních mluvčí a vědí, že i když během diskurzu použijí jeden nebo několik jazyků, posluchač jim bude rozumět. Když mluvčí při přesvědčování používá přepínání jazyků, bude schopnější dosáhnout svého cíle a přesvědčovat posluchače, protože, přepínání jazyků přitahuje pozornost a odráží určitou socioekonomickou identitu, která může mluvčímu dodat více na důvěryhodnosti a spolehlivosti.

³³ MATRAS, Y. 2009. s. 101-145

³⁴ ZHANG, X. 2019. s. 38-45.

4.3. TÉMA

Téma se jeví být dalším důležitým důvodem, který vede bilingvního mluvčího ke kódovému přepínání. Mluvčí mohou mít tendenci používat více než jeden jazyk v rámci jedné promluvy podle tématu. Dochází k situaci, kdy lidé preferují mluvit o určitém tématu v jednom jazyce před druhým. Někdy se pak mluvčí také cítí svobodněji, vyjadřovat své emocionální pocity v jazyce, který není jazykem, který používá při každodenních činnostech.³⁵

4.4. EMOCE A POSTOJE

Přepínání jazyků mohou mluvčí použít k vyjádření určitých pocitů a postojů. Mluvčí mohou přepínat mezi jazyky, aby vyjádřili štěstí, vzrušení, hněv, smutek a mnoho dalších pocitů. Používají se často citoslovce, které se vkládají do věty, aby vyjádřily překvapení, silné emoce nebo získaly pozornost. Citoslovce je krátké zvolání typu: Sakra!, Hej!, No!, Podívej! atd. Nemají žádnou gramatickou hodnotu, ale mluvčí je používají poměrně často. Bilingvní mluvčí někdy označují citoslovce za spojovník vět. Může se stát neúmyslně nebo záměrně, aby mluvčí projevil svůj pocit v určité události.³⁶

4.5. CITOVÁNÍ NĚKOHO JINÉHO

V dnešní době je oblíbené citovat slavné promluvy a hlášky některých známých osobností. Některé z těchto známých osobností jsou většinou z anglicky mluvících zemí. Lidé, kteří nemluví anglicky, ale jsou dobří v osvojování si angličtiny, mohou citovat výrazy z původního jazyka. Tyto výrazy jsou citovány, aby bylo jasné, že se snaží zachovat původní a přesná slova použitá mluvčím, kterého citovali. Přepínání také zahrnuje slova v uvozovkách, co osoba řekla.

4.6. VYJÁDŘENÍ IDENTITY SKUPINY

Přepínání jazyků lze použít k vyjádření identity skupiny. Lidé někdy mluvili o určitém tématu s někým jiným pomocí vybraného slova, které je známé pouze v jejich skupině. Může k tomu dojít proto, že způsob komunikace mezi akademickými lidmi v jejich disciplinárních skupinách je zjevně odlišný od ostatních skupin. Kromě toho přepínání také praktikují jakékoli komunity nebo skupiny, aby komunikovaly nebo ukazovaly svou identitu ostatním řečovým komunitám. Proto je způsob komunikace jedné komunity odlišný od lidí, kteří jsou mimo komunitu.

³⁵ BUDI, L. A., SILI S., ASANTI Ch. 2021. [online]. s. 432—448

³⁶ BUDI, L. A., SILI S., ASANTI Ch. 2021. [online]. s. 432—448

5. ANGLIČTINA V ČÍNSKY MLUVÍCÍCH KOMUNITÁCH

V této kapitole představím, jaká je jazyková situace v čínsky mluvících komunitách a v jaké míře se zde vyskytuje anglický jazyk. Z mnoha oblastí v rámci Číny jsem si vybrala Šanghaj, Hong Kong a Singapur z důvodu patrné jazykové diverzity.

5.1 SFÉRY POUŽÍVÁNÍ ANGLIČTINY V ČÍNĚ

5.1.1. Interpersonální funkce (nebo také mezilidská funkce)

Tato funkce je rozdělena na dvě části. Slouží jako jazyk mostu pro mluvčí jiných jazyků a také jako znak modernosti a postavení. Věda, technologie a výzkum, média, obchod a cestovní ruch a mezinárodní vazby, to vše spadá do mezilidské funkce v Číně.³⁷

5.1.2. Instrumentální funkce

Instrumentální role jazyka odkazuje na používání angličtiny jako prostředku učení na různých úrovních v rámci vzdělávacího systému země. Používání angličtiny sahá od studijního předmětu až po prostředek výuky ve vzdělávacím systému, což je hlavní oblast, kde se čínština učí a přichází do styku s angličtinou, v závislosti na kurzu a instituci, kde se studuje. Ti, kteří chtějí studovat angličtinu, si mohou vybrat z různých možností. Příkladem může být formální výuka na školách a univerzitách, hodiny televizního a rozhlasového vysílání a neškolené jazykové vzdělávání v anglických koutcích.³⁸

5.1.3. Regulační funkce

V Číně regulační funkce, která je definovaná jako použití angličtiny v prostředí, kde se chování řídí jazykem; například právní systém a administrativa, není přítomna v tak rozsáhlé podobě. Pokud jde o právní záležitosti, použití angličtiny je více podobné mezilidské funkci. V roce 2000 prošli pekingští soudci ročním kurzem angličtiny. V současnosti se zdá, že angličtina je s v Číně s regulační funkcí teprve v počátcích. Pokud budou tyto trendy pokračovat, může mít angličtina jednoho dne v této oblasti života silnější funkci.³⁹

³⁷ GIL, J. (2005). s. 97

³⁸ GIL, J. (2005). s. 104

³⁹ GIL, J. (2005). s. 112

5.2. JAZYKOVÁ SITUACE V ŠANGHAJI

Z malého města se Šanghaj během několika desítek let stala velkým městem. Velká část obyvatel Šanghaje má kromě šanghajského dialektu a standartní čínštiny také další jazykové schopnosti. Většina šanghajských rodin má rodiče nebo prarodiče, kteří se do Šanghaje přistěhovali od začátku 20. století z jiných částí Číny. Tato mizející generace si celý život zachovala svůj původní dialekt. Následující generace, a mnoho z jejich dětí, jsou obecně bilingvní v tom smyslu, že obvykle konverzují v původním dialektu se svými rodiči v rámci své rodiny a mluví šanghajským dialektem mimo ni. Ti, kteří mají nějaké formální vzdělání, si pak osvojí ještě standartní čínštinu.⁴⁰ Není proto neobvyklé, že Šanghajec ve svém každodenním životě používá tři různé varianty: s rodinnými příslušníky dialekt předků, s přáteli, prodavači a taxikáři šanghajský dialekt a s cizinci a při některých oficiálních příležitostech, standartní čínštinu.

Šanghajci mezi sebou nemluví anglicky příliš často a jejich znalost angličtiny jim nedovolí pokračovat v konverzaci nad rámec zdvořilosti. Existují různé úrovně znalostí v závislosti na faktorech, jako je vzdělání, zkušenosti a expozice angličtiny. Znalost angličtiny se bude zvyšovat s rostoucí expozicí angličtině prostřednictvím různých kanálů a pokračujícím vývojem ve vzdělávání.⁴¹ Obyvatelé Šanghaje samozřejmě využívají při komunikaci se zahraničními turisty nebo rezidenty angličtinu, ať už prostřednictvím tlumočnicků nebo přímo. Anglická komunikace je však kvantitativně marginální v celkovém množství mluvené a psané komunikace realizované v této metropoli a nezdá se, že by byla běžnější než v jakémkoli jiném velkém městě na neanglicky mluvící zeměkouli.⁴² V důsledku toho neslouží používání angličtiny ve veřejné sféře žádnému praktickému komunikačnímu účelu, je však v ulicích Šanghaje všudypřítomná.

V obchodních centrech v Šanghaji, není neobvyklé najít mluvčí, kteří hovoří anglicky velmi dobře, zatímco v některých odlehlějších místech mají lidé spíše malou nebo žádnou znalost angličtiny. Hlavní rozhlasové stanice a televizní kanály v Šanghaji vysílají programy v angličtině. V poslední době je stále běžnější, že důležité události a zábavní pořady jsou přenášeny médií ve dvou verzích: v angličtině a ve standartní čínštině. V ulicích města má mnoho obchodů vývěsní štíty napsané v těchto dvou jazycích a některé veřejné autobusy také

⁴⁰ XIAO-QUAN, Ch. 2001. s. 17-24.

⁴¹ GIL, J. (2005). s. 96

⁴² XIAO-QUAN, Ch. 2001, s. 17-24.

oznamují své jízdny řady v angličtině.⁴³ Tyto skutečnosti naznačují, že podstatná část populace mluví anglicky a že angličtina je důležitou součástí komunikace pro obyvatele města, především v jeho centru.

5.3. JAZYKOVÁ SITUACE V HONGKONGU

Přepínání kódů je v Hongkongu dlouho oblíbeným výzkumným tématem kvůli vícejazyčnému prostředí v Hongkongu. Od 80. let 20. století vědci zkoumali chování tamních obyvatel při CS. Většina studií se týkala přepínání mezi kantonštinou a angličtinou, dvěma oficiálními jazyky v Hongkongu. Avšak stále silnější kontakty s pevninskou Čínou od roku 1997, kdy byl Hongkong předán oficiálně předán Brity zpět, posilují prestiž standardní čínštiny. Od roku 1998 dostaly školy a další vzdělávací zařízení nařizeno vyučovat ve standardní čínštině včetně písma. Vedou se stále spory o to, zda jednoho dne převáží z politických důvodů standardní čínština nad kantonštinou.⁴⁴

Čínská vláda vydala roku 1992 článek 9 zákona o používání angličtiny v Hongkongu, kdy kromě čínštiny mohou výkonné orgány, zákonodárny sbor a soudnictví zvláštní administrativní oblasti Hongkong používat jako úřední jazyk také angličtinu.⁴⁵

Oficiální zpráva Výboru pro vzdělávání z roku 2002 uvádí, že jazykovou politikou vlády v Hongkongu, je umožnit studentům a pracující populaci, aby byli používali bilingvismus v oblasti čtení a psaní (v čínštině a angličtině) a trojjazyčnost při hovoru (kantonština, standardní čínština a angličtina). Prosazování politiky „bilingvismu a trilingvismu“ znamená, že vláda akceptuje používání všech tří jazyků na mluvené úrovni, stejně jako velké množství překladů dokumentů a úředních dokumentů.⁴⁶

Dominantním jazykem v Hongkongu přetrvává kantonština. Angličtina je také důležitým dorozumívacím jazykem, zejména pro svou prestiž v oblasti vzdělávání a ekonomiky, ale její používání na denní bázi se liší v závislosti na jedinci. Pro mnoho obyvatel středního věku je angličtina užitečná v práci, pro doučování dětí, pro konverzace při obchodu nebo při dorozumívání se s pomocnicemi v domácnosti, které přicházejí z ciziny. Bohatší rodiny mají více příležitostí pro bilingvismus a vícejazyčnost, protože si mohou dovolit cestovat či studovat v zahraničí na prestižních univerzitách. Chudší obyvatelé vnímají angličtinu jako cosi cizího,

⁴³ XIAO-QUAN, Ch. 2001. s. 17-24.

⁴⁴ BOLTON, K., BOTHA, W., KIRKPATRICK, A. 2020. s. 452

⁴⁵ BOLTON, K., BOTHA, W., KIRKPATRICK, A. 2020. s. 457

⁴⁶ Tamtéž, 2020. s. 457

co se musí učit, a některé děti mají problém držet ve školách krok s učivem, které je vyučováno také v angličtině. Nicméně většina dětí do jisté míry ovládá všechny tři jazyky – kantonštinu, standardní čínštinu i angličtinu.⁴⁷

Anglický jazyk je přítomen v politice, u soudu, na školách, a na veřejných prostranstvích. Anglické nápisy používají také lidé na transparentech a cedulích při protestech. Obyvatelé Hongkongu hojně využívají angličtinu také v médiích v různé podobě, například v novinách, časopisech a televizi, a na sociálních sítích – v e-mailech, SMS zprávách, při vyhledávání na webových stránkách a při používání některých internetových aplikací.⁴⁸ V Hongkongu má hodně obyvatel kromě čínského jména také anglické jméno, dokonce i v oficiálních dokumentech.⁴⁹

5.4. JAZYKOVÁ SITUACE V SINGAPURU

Přestože je Singapur geograficky poměrně malý stát, jeho hustota obyvatel se vyrovná světovým metropolím. Na rozdíl od své historické minulosti nebo dokonce počátků postkoloniálního období se společnost Singapuru vyvinula v multietnický národní stát se čtyřmi oficiálními jazyky, z nichž tři jsou uznávány jako „mateřské jazyky“. Nejvíce používanými jazyky jsou standardní čínština, jiné varianty čínštiny, angličtina, tamilština, malajština a částečně indické jazyky díky indickým menšinám žijícím v Singapuru.⁵⁰

Nepředvídaným a nezamýšleným důsledkem politiky oficiálních jazyků bylo ironicky rozšíření angličtiny jako domácího jazyka a de facto „mateřského jazyka“ pro rostoucí počet Singapurců napříč etnickými skupinami, jejichž mateřské jazyky se v mnoha případech nyní stávají „druhými jazyky“. Vzhledem k široké podpoře angličtiny jako dominantního vzdělávacího jazyka lze nyní velkou část populace popsat jako „angličtinu znalé bilingvní mluvčí („*english-knowing bilinguals*“), kteří ovládají angličtinu i svůj etnický jazyk.⁵¹ Zatímco standardní čínština, malajština a tamilština mohou být pro mnohé mateřskými jazyky v tradičním slova smyslu, pro mnohé byly a stále jsou druhými jazyky, zejména pro ty, kteří pocházejí z různých jihoasijských a čínských prostředí.

⁴⁷ Tamtéž, 2020, s. 462

⁴⁸ Tamtéž, 2020, s. 465

⁴⁹ Tamtéž, 2020, s. 466

⁵⁰ BOLTON, K., BEE, Ch. N., 2014. s. 307-318. s. 307

⁵¹ BOLTON, K., BEE, Ch. N., 2014. s. 307-318.

I když se pozice standardní čínštiny zdá velmi silná, skutečnost, že se ve škole vyučuje pouze jako druhý jazyk, a nikoli ve skutečném bilingvním programu, kde by byla prostředkem výuky nebo součástí osnov, vyvolává obavy, zda ji lze efektivně dlouhodobě udržovat. Na druhou stranu je nepravděpodobné, že by standardní čínština vymizela, kvůli její rostoucí mezinárodní ekonomické hodnotě, rostoucí populaci mluvčích v Singapuru a pokračujícímu přílivu imigrantů z Číny.

U některých mladých Singapurců nastávají pocity ztráty a odcizení, protože nemohou mluvit lidovým jazykem svých prarodičů. Tato zjištění potvrdila i studie z roku 2009.⁵² Tan a Ng vedli rozhovor s osmnácti staršími singapurskými Číňany, kteří nemluvili žádným z úředních jazyků. V těchto rozhovorech mluvili bolestně o svých pocitech zpusťování a dislokace, protože nebyli schopni spojit se se svými vnoučaty a jejich smutkem z toho, že musí být závislí na svých dětech při běžných úkonech, jako jsou návštěvy nemocnic nebo používání bankomatů.⁵³

V následující části se budu věnovat používání čínštiny a angličtiny převážně mladými Singapurci, kde nejprve představím jejich jazykový repertoár a historii osvojování jazyka a potom na vzorcích jejich promluv také používání a střídání obou jazyků.

⁵² BOLTON, K., BEE, Ch. N., 2014. s. 307-318. s. 313

⁵³ BOLTON, K., BEE, Ch. N., 2014. s. 307-318. s. 313

6. PRAKTICKÁ ČÁST

6.1. Metodologie, přehled a prezentace dat

Jazyková data, ze kterých vycházím, jsou rozhovory rodilých mluvčích v Singapuru. U jejich promluv jsem se zaměřila na zkoumání čínštiny a angličtiny, a zda se zde vyskytuje přepínání mezi těmito jazyky. Promluvy a její ukázky patří k rozhovoru několika studentek, ve kterém plynule přeskakují na různá témata: nejprve hovoří o jídle, jak tráví volný čas, o funkcích, značkách a výměně mobilního telefonu, vtipkují o svých chybách v používání čínského jazyka a hodnotí, jak jim jde překlad mezi angličtinou a čínštinou ve škole v rámci předmětu překladatelství. Rozhovor je dlouhý skoro 19 minut.

Na ukázkách rozhovoru budu hodnotit formu CS, funkci, spouštěče a důvody, proč k CS došlo. V některých případech zahrnu do vyhodnocování dat také sebereflexe z reportu mluvčích, které byly k dispozici u několika vybraných ukázek.

6.2. Typické profily osvojování jazyka a postoje ke střídání kódů

V nahrávce od Lim Hong Zhen máme profily tří mluvčích: Ke Qin, Mavis, Lynette, ale vyskytují se v rozhovoru i další studentky. V ukázkách jsou mluvčí označeni zkratkami jmen jsko K, M, s L.

Všem mluvčím je 21 let, pochází ze Singapuru a hovoří anglicky a čínsky. Lynette ovládá také kantonštinu. Všechny tři uvádějí, že s kamarády a spolužáky stejného věku mluví anglicky a čínsky. Ke Qin a Mavis hovoří doma a se staršími lidmi čínsky, ale Lynette k čínštině nemá tolik emočních vazeb a s rodinou čínsky nemluví. Nejvíce využívají čínštinu při sledování filmů a (kromě Lynette) při hovoru s rodinou, v ostatních oblastech života používají převážně angličtinu. Ke komunikaci v rozhovoru se spolužačkami v ukázce, využívají více angličtinu, ale často přepínají do čínštiny, protože k ní mají emoční vazby, především z rodiny. Tabulka 1 obsahuje další podrobnosti.

Tabulka 1. Jazykový repertoár a profil k nahrávce č. 1

	Ke Qin (K)		Mavis (M)		Lynette (L)	
Jazykový repertoár						
VĚK	21		21		21	
NÁRODNOST	Singapurka (narozena v Singapuru)		Singapurka (narozena v Singapuru)		Singapurka (narozena v Singapuru)	
NÁBOŽENSTVÍ	Taoistka		Buddhistka		-	
RODNÉ JAZYKY	angličtina, čínština		angličtina, čínština		angličtina, čínština, kantonština	
SEBEHODNOCENÍ JAZYKOVÝCH KOMPETENCÍ (/10)	angličtina: - Čtení: 9 Poslech: 8 Mluvení: 8 Psaní: 8	čínština: - Čtení: 8 Poslech: 10 Mluvení: 9 Psaní: 7	angličtina: - Čtení: 8 Poslech: 10 Mluvení: 9 Psaní: 7	čínština: - Čtení: 7 Poslech: 9 Mluvení: 7 Psaní: 7	angličtina: - Čtení: 8 Poslech: 10 Mluvení: 9 Psaní: 7	čínština: - Čtení: 6 Poslech: 7 Mluvení: 6 Psaní: 6
JAZYKY STUDOVANÉ VE ŠKOLE (do jaké úrovně/věku)	angličtina: sekundární 4 (16) čínština: JC1 (17)		angličtina: sekundární 4 (16) čínština: JC1 (17)		angličtina: sekundární 4 (16) čínština: JC1 (17)	
JAZYKY POUŽÍVANÉ DOMA	angličtina, čínština		angličtina, čínština, teochew		angličtina, kantonština	
JAZYK(Y) POUŽÍVANÉ S VRSTEVNÍKY	angličtina, čínština		angličtina, čínština		angličtina, čínština	
CO SI MYSLÍTE O SINGLISH (čínské verzi angličtiny)? CITOVÁ VAZBA?	Je mi to příjemné. Singlish staví na mé národní identitě Singapurce a pojí nás Singapurce k sobě.		Cítím se dobře, když tento jazyk používám, a dává mi to pocit sounáležitosti s mou zemí.		Je přijatelné Singlish používat mezi přáteli, ale když to lidé používají ke komunikaci s cizinci, je to trochu trapné.	
CITOVÁ VAZBA K ANGLIČTINĚ:	Mám pocit, že je to univerzálnější jazyk ve srovnání s jinými jazyky a lze jej snadno použít ke komunikaci mezi Singapurci a cizinci.		Je to jazyk, který používám nejčastěji, ať už je to mluvení nebo psaní. V tomto jazyce mi nejvíce vyhovuje se vyjadřovat.		Jazyk, který používám nejčastěji. Skoro pořád.	
CITOVÁ VAZBA K ČÍNŠTINĚ:	V rodině probíhala výchova v tomto jazyce, je mi ten jazyk pocitově blízký		Někdy tímto jazykem mluvím s dospělými a se svými rodiči. Bylo to předmět ve škole, ve kterém jsem byla lepší, když jsem byla mladá, a proto mi dodává citovou vazbu s vědomím, že jsem v tom dobrá.		Spíš ne. Se členy své rodiny nemluvím čínsky.	
Tematická preference (TOPIC BIAS) (jakákoli situace/téma, kde preferujete používat jeden jazyk místo druhého) (např. politika, vztahy, vyjadřování emocí, nadávky atd.)	Profesionalita v práci: angličtina, čínština Chatování s přáteli ve volném čase: angličtina, čínština nebo dokonce obojí. Singlish Komunikace s prarodiči: hokkienština		Vyjadřování emocí: angličtina, čínština Vztahy: angličtina		Vyjadřování emocí: angličtina Nadávky: hokkienština, angličtina	

Tabulka 1 dále ukazuje, jak mluvčí hodnotili své jazykové kompetence podle Macnamarovy teorie Čtyř sub-komponentů (viz kapitola 2). V tabulce si lze všimnout, že hodnocení proběhlo

ve všech čtyřech oblastech Macnamarovy teorie: čtení, poslech, mluvení a psaní. Nejlepší výsledky v čínštině má mluvčí Ke Qin, nejslabší výsledky má mluvčí Lynette. V angličtině jsou hodnocení téměř vyrovnaná, kromě psaní, které mají mluvčí Mavis a Lynette slabší oproti Ke Qin.

Domény jazyka se u těchto mluvčích rozdělují na školní prostředí, domácí prostředí a rozhovory s vrstevníky, se kterými tráví hodně času. Všechny mluvčí prohlašují, že používají ve všech oblastech jak angličtinu, tak i čínštinu. Ve škole a s vrstevníky používají oba dva jazyky, jak angličtinu, tak i čínštinu. V domácím prostředí probíhá výchova především v čínštině, s výjimkou mluvčí Lynette, která uvádí, že doma čínsky s rodinou nemluví.

Mluvčí mají kladný vztah k Singlish, což je smíchaná verze angličtiny s čínštinou. Pro mluvčí je příjemné skrze Singlish komunikovat v běžném každodenním životě, s přáteli, dává jim to pocit sounáležitosti. Jediná mluvčí Lynette kromě pozitiv uvádí, že nepreferuje používání Singlish ke komunikaci s cizinci, protože jí to připadá poněkud trapné.

Je zajímavé pozorovat, jaké vazby mají mluvčí k angličtině. Všechny mluvčí prohlašují, že je pro ně angličtina univerzální jazyk, který používají ke komunikaci nejčastěji. Mluvčí Mavis dodává, že jí nedělá problém se vyjadřovat anglicky také skrze psaný projev.

Tematická preference se zdá být velmi podobná u všech mluvčích. Velkou roli zde hrají emoce, kde sice dominuje spíše angličtina. Mluvčí Ke Qin uvádí také preference v profesionální oblasti, kde používá jak angličtinu, tak čínštinu, ostatní mluvčí se k této oblasti vůbec nevyjadřují.

V následující části představím charakteristické druhy CS a popíšu jejich formu, funkci, spouštěče a u některých je doplněn také komentář mluvčích, který je uvedený v analytických reportech, které vždy jeden z mluvčích připravil.

6.3. Střídání kódů v autentických promluvách

CS je mnohoúrovňový jev, má nejen různé funkce a formy, ale také své principy komplexního používání v běžné komunikaci. Z těchto důvodů prezentuji ukázky chronologicky tak, jak se objevují v rozhovoru z nahrávky.

Příklad (9) ukazuje CS, které má direktivní funkci. Mluví se zde o novém druhu mobilního telefonu a na otázku J, zda si tento druh telefonu pořídit, apeluje H frází 换吧! *Huan4 ba* „změň to“, a poté následuje vtip v angličtině, který zlehčuje direktivní čínskou promluvu a odkazuje asi na sdílený kontext filmu Hvězdné války.

(9) Nový telefon: střídání v direktivní mluvě: čínština-angličtina [13, LHZ]

J: Should I change to Samsung Galaxy?

„Mám to změnit na Samsung Galaxy?“

H: 换吧! Come over to the dark side.

Huan4 ba! Přejdi na temnou stranu.

Změň částice. Přejdi na temnou stranu.

„Změň to! Přejdi na temnou stranu.“

Formálně má CS podobu slovesného predikátu *huan4*, který je kombinován částicí *ba*, která má v tomto případě direktivní/imperativní funkci. Jedná se o ucelenou frázi, po které následuje další věta anglicky, tudíž se jedná o inter-sentential CS.

Z kontextu se zdá, že apel v čínštině mohl mít větší emoční náboj a zároveň tento náboj je zlehčen následující anglickou frází a s humorným odkazem. Bohužel nevíme, jak interpretovat tento CS z hlediska spouštěče, protože H neuvádí svoje postoje k čínštině a angličtině. Zajímavé je, že CS do čínštiny je v dané části konverzace ojedinelý a konverzace dále pokračuje v angličtině.

Příklad (10) ukazuje intra-sentential CS neboli přepínání uvnitř věty. V ukázce je vložena čínská věta 他讲什么你就要 (*ta1 jiang3 shen2me ni3 jiu4 yao4*) „cokoli on řekne, tak musíš...“ do anglické věty. Funkce tohoto CS je pravděpodobně mimetická, kopíruje mluvu učitele – angličtina je na začátku věty, poté student překládá, tak slovo „přeložit“ přepne opět do angličtiny.

(10) Tlumočení ve škole: střídání v mluvě: čínština-angličtina [14, LHZ]

K: Like 他讲 什么 你 就 要 translate?

Jako **ta1 jiang3 shen2 me ni3 jiu4 yao4** přeložit?

Jako on řekne co ty tak musíš přeložit?

„Takže musíš přeložit, co on řekne?“

H: Uh. So it's almost like simultaneous.

„Uh. Takže je to skoro souběžně.“

Důvodem pro přepnutí bude tedy jazyk domény – mluvčí debatovaly o překladu mezi angličtinou a čínštinou, protože ve škole musí překládat.

V sebereflexi z reportu mluvčích se píše, že není jasné, zda by hlavním jazykem v ukázce měla být čínština nebo angličtina, ale protože byla angličtina hlavním jazykem po většinu konverzace, byl segment čínštiny považován za CS. Toto CS do čínštiny se pravděpodobně týká tématu, protože téma se týkalo tlumočení a bylo použito hodně čínštiny. Mluvčí K použila CS přes slovo „translate“ pro návrat konverzace zpět do angličtiny.

V příkladu (11) můžeme vidět intra-sentential CS, kdy je do hlavní věty vložena čínská věta. Část „*I don't think my...*“ patrně odkazuje na sféru mluvčího; o čínštině se mluví čínsky, na konci se nachází interaktivní tag v angličtině a opět vrací mluvčího do aktuálně probíhající konverzace. Funkce tohoto CS je pravděpodobně sebereflexe mluvčího.

(11) Hodnocení kompetencí mluvčího ve škole při tlumočení: střídání v mluvě: angličtina-
čínština [15, LHZ]

M: So are you still gonna be a translator?

„Takže budeš se chtít stát překladatelkou?“

H: I don't think my 华语 程度 有 那么好 ok.

I don't think my **hua2yu3 cheng2du4 you4 na4me4 hao3** ok.

Nemyslím si, že můj čínština level má/je tolik dobrý ok.

„Nemyslím si, že můj level čínštiny je dobrý, ok.“

Really ㄟ. Like I always thought my Chinese was like you know decent.

„Vážně (částice). Pořád jsem si myslela, že moje čínština je, no víte, celkem slušná.“

Like not very good. But it's like decent. Then I'm like „ok, my Chinese sucks“.

„Teda není příliš dobrá. Ale ujde. A pak se cítím „ok, moje čínština je na houby.“

M: Now you know, right?

„Teď už víš, že?“

Rozhovor byl na téma překládání do čínštiny ve škole a zmínka o čínštině „*hua2yu3*“ mohla být spouštěčem k CS. Je ovšem zajímavé, že dále už mluvčí pokračovala jen anglicky.

V sebereflexi z reportu mluvčích se mluvčí domnívá, že spuštění tohoto CS bylo způsobeno setrvačností spínače. Mluvčí H měla v úmyslu pouze přepnout kód na „úroveň čínštiny“, ale zbytek věty by zněl divně, kdyby pokračoval v angličtině, a proto nastal CS i pro zbytek věty.

Příklad (12) je ve formě inter-sentential CS, došlo zde k přepnutí z anglické konverzace do plně čínské konverzace, do čínské věty nebyl vložen žádný anglický výraz. Toto CS má direktivní funkci a vylučuje jiného mluvčího z konverzace.

(12) Fotografie, slib: střídání v mluvě: angličtina-čínština [16, 17 LHZ]

J: Ok 啦. I promise to upload (the photos) before my holiday.

„Ok (částice). Slibuji, že nahraju fotky před prázdninami.“

M: 听 着 就 好, 听 着 就 好。

Ting1 zhe jiu4 hao4, ting1 zhe jiu4 hao4.

poslouchejte částice tak dobře, poslouchejte částice tak dobře.

„Poslouchejte, co říká.“ (adresováno ostatním mluvčím)

Důvodem pro tento případ CS je vyloučení jiného mluvčího z konverzace, protože mluvčí J je prezentována jako nejméně kompetentní v čínštině. LHZ tuto ukázkou interpretuje, že to znamená, že nemusíte brát slova J vážně, protože její slib by nebyl splněn.

V reportu toto komentuje domněnkou, že použití čínštiny u mluvčí M v tomto příkladu má direktivní funkci k vyloučení mluvčí J, protože J je mezi účastníky známá jako osoba s nejmenší znalostí čínštiny. Použití čínštiny má navíc v úmyslu odmítnout to, co mluvčí J řekla.

Příklad (13) ukazuje inter-sentential CS, kdy se mluvčí zarazí během promluvy a začne novou promluvu anglicky, která navazuje na předchozí. Funkcí u tohoto případu CS je vyjádření nesouhlasu mluvčího, v čemž můžeme cítit i emoční faktor.

(13) Recept na chlebový pudink: střídání v mluvě: čínština-angličtina [18, 19, 20, 21 LHZ]

K: 怎么做啊?

Zen3 me zuo4 a?

Jak dělat částice

„Jak to udělat? / Jak se to dělá?“

M: 我做过.

wǒ zuò guò.

Já udělat částice zkušenosti

„Já už to dělala.“

H: 加鸡蛋, 加面包. 搅.

Jia1 ji1 dan4, jia1 mian4 bao1. Jiao3.

„Přidá se vajíčko, přidá se chleba. Zamíchá se to.“

M: 还有加... **No. Egg and cream.**

Hai2 you3 jia1... **Ne. Vajíčko a krém.**

„Ještě musíš přidat ... Ne. Vajíčko a krém.“

Jelikož mluvčí M viditelně vyjadřuje nesouhlas, lze usoudit, že důvodem pro přepnutí byl emoční spouštěč.

V sebereflexi v reportu mluvčí komentuje, že tento konkrétní segment konverzace lze považovat za přepnutí kódu do čínštiny a týkal se účastníka, obsahu a diskurzu. Mluvčí K se ptala, jak se vyrábí chlebový pudink, pomocí CS do čínštiny vyjádřila mluvčí M nesouhlas s postupem receptu.

Shrnutí ukázek:

Na vybraných ukázkách lze vidět, že z typů CS se vyskytují nejvíce inter-sentential a intra-sentential CS. Nejčastějšími spouštěči jsou emoce mluvčího a asociace mluvčího se specifickou situací nebo prostředím.

Pokusy o CS, které prováděla mluvčí H, byly většinou ignorovány, protože se vědomě snažila přepnout kód, aby přiměla ostatní účastníky k přepínání kódu také. Kódové spínače mluvčích K a M odpovídaly tomu, co o sobě tvrdí v reportech, kde hlásili vysokou odbornost a zálibu v čínštině, protože je to jejich rodný jazyk.

Zde by také bylo zajímavé poznamenat, že mluvčí J a L pocházely ze stejné střední školy, St. Joseph's Convent (SJC), a byly to účastnice s nejmenším množstvím CS. To může být způsobeno tím, že SJC je v Singapuru považována za elitní školu a používání čínštiny je v těchto školách obvykle odsuzováno, a proto chybí CS. Nechybí však snaha mluvčí J vypůjčit si čínské idiomy. Dalším důvodem pro nedostatek přepínání kódu pro J může být to, že v současné době studuje v Austrálii, a proto používá čínštinu mnohem méně často než ostatní. Je také možné, že neustálé používání CS v této konverzaci způsobilo, že se slabší mluvčí cítily vyloučeny, protože J a L mluvily během konverzace nejméně.

7. Závěr

V této práci jsem v první kapitole představila problematiku bilingvismu a ukázala, že bilingvní komunikace je mnohem složitější, než se na první pohled může zdát. Podobu bilingvní komunikace ovlivňuje mnoho faktorů, např. jak se může stát mluvčí bilingvním, které můžeme dělit na obecné a individuální. Obecně řečeno, existují na tomto světě bilingvní komunity, pro které je používání více jazyků normou. Oproti tomu, co se týče individuálních faktorů, vede se dlouholetá debata v odborných kruzích o tom, na jaké úrovni musí mluvčí jazyky ovládat, aby se dal považovat za bilingvního. Z toho lze vyvodit, že bilingvismus sice je součástí větších celků a kultur, ale v konečném důsledku závisí především na jedinci, jak pojme svou identitu a své sebevyjádření pomocí jazyků. Kromě vymezení pojmu a uvedení obecných a individuálních faktorů, jsem představila nejčastější typy bilingvismu.

V druhé kapitole jsem hovořila o tom, co je to CS (*code-switching*) neboli přepínání jazyků. Představila jsem několik definic CS a základní dělení. V rámci této práce jsem zjistila, že důvod, proč k CS dochází úzce souvisí s bilingvismem, protože monolingvní mluvčí využívají spíše občasné výpůjčky, avšak bilingvní mluvčí znalí slovních zásob obou jazyků, si mohou dovolit přepínat mezi těmito jazyky na úrovni vět, slov nebo pouze větných členů, aniž by narušili chod konverzace.

Vyhradila jsem si samostatnou kapitolu pro příčiny CS, ve které jsem uvedla ty nejčastější, kterými jsou situační spouštěč, komunikační cíl, téma, emoce a postoje, citování druhých lidí a vyjádření identity skupiny. Tyto příčiny doplňují odpověď k otázce, jaký má CS význam, užívání a funkci. Opět můžeme vidět, že faktory ovlivňují jak skupiny lidí, tak sám jedinec a jeho vlastní postoje a zájmy.

V kapitole o jazykové situaci v čínsky hovořících komunitách, jsem se soustředila na Šanghaj, Hongkong a Singapur, protože v těchto oblastech mluvčí disponují jazykovou pestrostí a je zde patrné přepínání mezi jazyky v různých jazykových doménách. Při nastudování odborné literatury, zejména od autorů Boltona a Matrase, jsem získala odpověď na svou počáteční otázku, zda se v čínských komunitách vyskytuje bilingvismus a CS. Ověřila jsem si tuto skutečnost také díky analýze promluv v praktické části, ve které jsem se zaměřila na jazykovou situaci v Singapuru.

V praktické části práce jsem analyzovala vybrané ukázky promluv z rozhovoru rodilých singapurských mluvčích, kteří používají a ovládají jak čínštinu, tak angličtinu. V jejich projevu jsem hledala výskyt CS. Z typů CS jsem v těchto ukázkách našla nejvíce inter-sentential CS,

tedy mezi-větné a intra-sentential CS, přepínání uvnitř vět. Nejčastějšími spouštěči jsou emoce mluvčího a asociace mluvčího se specifickou situací nebo prostředím.

Téma této práce je mi velmi blízké, protože kromě angličtiny a čínštiny mám zájem studovat i další cizí jazyky, a proto mě zajímá zkoumat jevy spojené s CS a bilingvismem. Pokud bych měla šanci zabývat se tímto tématem i v budoucnu, ráda bych nasbírala více vlastních jazykových dat k hodnocení, protože si uvědomuji, že nelze generalizovat výskyt jevu jen podle pěti ukázek.

Prostor pro další bádání vidím v problematice jednoslovného vkládání vs. výpůjček, o kterých jsem se zmínila velmi stručně. V průběhu psaní práce mě velmi zaujalo ještě téma „*rapport building*“, které souvisí s dovednostmi jedince hovořit cizími jazyky a navazováním vztahů, které by jistě také stálo za hlubší zkoumání.

Seznam literatury

1. Bolton, Kingsley, Botha, Werner a Kirkpatrick, Andy. Ed. *The Handbook of Asian Englishes*. UK: Wiley Blackwell, 2020. ISBN 978-1-118-79180-6.
2. Bolton, Kingsley a Ng, Bee Chin, The dynamics of multilingualism in contemporary Singapore. [online]. *World Englishes*, 33, 307-318, 2014. [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/weng.12092>
3. Budi, Lisa Augustiyana, Sili, Surya a Asanti, Chris. *Code Switching and Code mixing on China Rich Girlfriend novel by Kevin Kwan*. Ilmu Budaya [online]. 2021, April 2021, 5, 432-448 [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: doi:10.30872/jbssb.v5i2.4045
4. Cheung, Him, Yap, Foong-Ha a Yip, Virginia. *Chinese bilingualism* [online]. 2010 [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: doi.10.1093/oxfordhb/9780199541850.013.0010
5. Chin, Ng Bee a Wigglesworth, Gillian. *Bilingualism: an advanced resource book*. New York: Routledge. 2007. ISBN 978-0-415-34387-9.
6. Gill, Jeffrey Allan. English in China: The Impact of the Global Language on China's Language Situation. [online]. 2005. [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: <https://doi.org/10.25904/1912/1486>
7. Matras, Yaron. Crossing the boundaries: Codeswitching in conversation. In *Language Contact* (Cambridge Textbooks in Linguistics, pp. 101-145). Cambridge: Cambridge University Press. [online]. 2009. [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: doi:10.1017/CBO9780511809873.006
8. Myers-Scotton, Carol. *Multiple voices: an introduction to bilingualism*. Oxford: Blackwell Publishing Ltd, 2006. ISBN 978-0-631-21936-1.
9. Myers-Scotton, Carol. *Duelling Languages: Grammatical Structures in Codeswitching*. Oxford: Clarendon Press; New York: Oxford University Press. [online] 1993a [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: <https://aaref.com.au/wp-content/uploads/2018/05/21-2.pdf>
10. Nekvapil, Jiří, Sloboda, Marián a Wagner, Peter. *Mnohojazyčnost v České republice: základní informace = Multilingualism in the Czech Republic: basic information*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2009. ISBN 978-80-7106-581-4.

11. Poplack, Shana a Walker, James. (2003). Pieter Muysken, *Bilingual speech: a typology of code-mixing*. [online] Cambridge: Cambridge University Press. 2000. pp. xvi+306.. *Journal of Linguistics*. 39. 678-683 [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: 10.1017/S0022226703272297.
12. Xiao-Quan. Chu. Linguistic diversity in Shanghai. *Journal of Asian Pacific Communication*. 11.1: 17-24. [online] 2001. [cit. 2022-05-09]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1075/japc.11.1:04xia>
13. Zhang, Xitong. Code Switching in English – Chinese Ordinary Conversations. [online] 2019. [cit. 2022-04-27]. Dostupné z: https://www.academia.edu/43053596/Code-Switching_in_EnglishChinese_Ordinary_Conversations
14. Kratochvíl, František, MA, Ph.D. – Code-switching singapurských studentů, vlastní výzkum (poskytnuté jazykové ukázky)

Seznam tabulek

Tabulka 1. Jazykový repertoár a profil k nahrávce č. 1

28